

Razi University

Research in Western Iranian Languages and Dialects

ISSN Print: 2345-2579 ISSN Online: 2676-573X

Linguistics Society of Iran

Age Variable in Language Maintenance or **change**: A Case Study of **Kermashani Kurdish**

Godrat Zarei¹ , Mohammad Dabir-Moghaddam²,

1. Ph.D. Student, Department of Linguistics, Faculty of Persian Literature and Foreign Languages, Allamah Tabatabaei University, Tehran, Iran. E-mail: ghzare54@gmail.com

2. Corresponding author, Professor, Department of Linguistics, Faculty of Persian Literature and Foreign Languages, Allamah Tabatabaei University, Tehran, Iran. E-mail: mdabirmoghaddam@gmail.com

Article Info

Article type: Research Article

Article history:

Received 20 October 2023

Received in revised form 20 December 2023

Accepted 6 January 2024

Published online 25 March 2024

Keywords:

language change, language maintenance, language attitude, Kermashani Kurdish.

ABSTRACT

Language **change** among bi/multilingual societies is an issue of global concern. The **bi/multilingual** context in Kermanshah has, too, witnessed a significant tendency among families **to marginalize** the mother tongue. The purpose of this descriptive - analytical survey is to examine the effect of the participants' age on the extent of language **change** among the **Kermashani Kurdish** speakers in Kermanshah. The hypothesis is that there is a direct correspondence between the age of participants and maintaining their language. That is, the youth (under 20) are increasingly shifting from Kurdish to Persian. To find the answer, 384 Participants (male and female in 3 groups: under 20, 20-50 and more than 50) were selected by simple random sampling to fill up the questionnaire. The framework of the research was The Domain Analysis of Fishman (1966). **The data were collected from different domains (family, street and market places, office/work, school, religion, art& hobbies) and they were analyzed by SPSS software. The findings maintained that in family domain Kurdish is used even less than in office and Marketplaces domains.** Furthermore, the extent of Kurdish learning as the first language in over 50 persons was 85/2 percent in family domain, but it was about 28 percent in the youngest group (under 20). On the other hand, the acquisition of Persian Language as the first language has unexpectedly raised more than 10 times compared to the other 2 older groups. That can be the sign of an accelerating language **change** among the youth.

Cite this article: Zarei, Gh., Dabir-Moghaddam, M. (2024). Age Variable in Language Maintenance or **change**: A Case Study of **Kermashani Kurdish** 12 (X), 1-20. <http://doi.org/000000000000000000>

© The Author(s).

DOI: <http://doi.org/000000000000000000000000>

Publisher: Razi University.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The development of technology and communication in the globalized world have made the native speakers of indigenous languages use formal and prestigious languages. So, language change among bi/multilingual societies is an issue of global concern. This tendency which is the case for Iranian native languages and dialects, can really weaken their status. Kermashani Kurdish, a variety of the Kurdish language, has long been spoken in Kermanshah in the west of Iran. These days, its usage has declined in various domains and Kurdish acquisition as a mother tongue has seriously decreased among the youth. It can threaten its survival in Kermanshah.

The purpose of this study is to examine the participants' age on the extent of language change among the Kermashani Kurdish speakers in this city. It also tries to study the speakers' attitude towards their native language. The framework of the research is The Domain Analysis of Fishman (1966) through which the language use can be measured based on setting, participants, or interlocutors. Generally, many studies have been conducted on language maintenance or change have addressed language change rather than language maintenance. Beck, D. & Lam, Y. (2008) studied language shift of Totonac speakers to Spanish in Mexico. They adopted the term 'linguistic suicide' for the process. Habtoor, A., H. (2012) studied language shift among the young Tigrinian – speaking Eritrean immigrants in Saudi Arabia. Wamaitha, K. R. (2019) explored the extent of language shift among the youth in the multilingual society of Nairobi County in Kenya. Loutfi, A. (2020) referred to the Arabization policy as the main factor for language shift in Morocco. In Iran, Bashirnezhad, H. (1386) referred to the gradual loss of Mazandarani in Mazandaran Province. Davari A. N. & Mousakazemi, S. M. (1387) mentioned that Naeini Dialect speakers in Naein are shifting to Persian. Zamani Roodsari, S. S. (1389) said that the usage of Gilaki in Lahijan is reducing rapidly.

Method

In this research the domains of family, street and marketplaces, office/ work, school, religion, art& hobbies were regarded for investigation. The main question is: What is the effect of age variable in maintenance or change of Kermashani Kurdish in Kermanshah? The hypothesis is that there is a direct correspondence between the age of participants and maintaining their language. That is, the youth (under 20) are increasingly shifting from Kurdish to Persian. The current study is a descriptive- analytical survey that describes and analyzes the data collected through a questionnaire including 32 questions. It investigates the usage of Kermashani Kurdish and Persian in different domains and the speakers' attitude towards these languages. For this purpose, 384 subjects (male and female) were selected by Simple Random Sampling to fill up the questionnaire. The participants were equally divided into 3 groups (under 20, 20- 50 and over 50 years old). The classified tables of data were described and analyzed through SPSS software.

Results

The data analysis maintained that in family domain, Kurdish is used even less than office and marketplaces domains. Furthermore, the extent of Kurdish acquisition as the first language in over 50 group was 85/2 percent but in the youngest group (under 20) just 28 percent have acquired Kurdish as their first language. On the other hand, Persian language learning as the first language in this group has unexpectedly raised more than 10 times compared to the other two groups.

The language for communication with the family members was a function of participants' age. For example, 61 percent of the young group used Kurdish for talking to their grandparents. On the other hand, 49 percent of this group speaks with their parents in Kurdish. During communicating with their young brothers and sisters, only 7/8 percent of them use Kurdish.

As for the school domain, almost 83 percent of the students in the youngest group claimed to speak Persian with their teachers in classroom and 79 percent of them use Persian in speaking with one another in classroom, but the above percent in 20-50 group were 55 percent and 41/5 percent respectively. The usage of language in the street and marketplaces was influenced by the social position, situation, age, ... of the interlocutors. However, Kermashani Kurdish usage in the youngest group has reduced in contrast to the other groups. For instance, 60/2 percent of the participants in under 20 years old speak with their neighbors in Persian whereas, 32 percent of 20-50 group used Persian in this context.

In the formal domain of office, about 51 percent of the youngest group use Persian facing clerks at their offices and in talking to a doctor at his/ her office about 62 percent of them speak in Persian. For 20- 50 group the above percent are 42 and 29 percent respectively.

The domain of religion and art are subject oriented rather than participants or situation. Although 64 percent of the questioned persons in 20 -50 group prefer Kurdish to Persian in music, 35 percent of the youngest group prefer Kurdish.

At religion domain, the finding maintained the dominance of Persian usage in the youngest group but, only 18 percent of the 20- 50 years group use Persian in worship and pray.

Conclusion

Generally speaking, the findings of the study indicate that the youth are shifting from Kurdish to Persian. The argumentation supporting this claim are as follows:

- The youth tendency to use Persian implies the decreasing of native speakers of Kermashani in the future.
- Though religion domain is one of the last domains for a seriously endangered language, Kermashani Kurdish in Kermanshah is not much used in religious affairs.
- The lack of much positive attitude to Kermashani Kurdish in the youth signifies the lack of determination to maintain their native language. As a result, Kermanshah is experiencing an accelerating language change among the youth.

نقش متغیر سن در حفظ یا تغییر زبان: مطالعه ای موردی در باره کردی کرمانشانی

قدرت زارعی^۱، محمد دبیر مقدم^۲

۱. دانشجوی دکتری، گروه زبان شناسی، دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: ghzareei54@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، استاد گروه زبان شناسی، دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: mdabirmoghaddam@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	تغییر زبان در جامعه های دو یا چند زبانه یک دغدغه جهانی است. بافت دو/چند زبانه شهر کرمانشاه نیز شاهد گرایش قوی برای به حاشیه راندن زبان مادری در میان خانواده هاست. هدف اصلی این مطالعه توصیفی - تحلیلی بررسی تأثیر سن در تغییر زبان گویشوران کردی کرمانشانی در شهر کرمانشاه است. فرضیه پژوهش این است که بین سن مخاطبان و حفظ زبان رابطه مستقیمی وجود دارد؛ یعنی، نوجوانان به سرعت در حال تغییر زبان کردی به فارسی هستند. برای یافتن پاسخ، ۳۸۴ آزمودنی (مرد و زن از ۳ گروه سنی زیر ۲۰ سال، ۲۰ تا ۵۰ ساله و ۵۰ ساله به بالا) به صورت تصادفی ساده برگزیده شدند تا به سوالات پرسشنامه پاسخ دهند. چارچوب نظری پژوهش، شیوه تحلیل حوزه ای فیشمن (۱۹۶۶) می باشد. داده ها از حوزه های مختلف زبانی (خانواده، کوچه و بازار، اداره، مدرسه، مذهب و هنر و سرگرمی) جمع آوری و به کمک نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند. نتایج حاکی از آن بود که کاربرد زبان کردی در حوزه خانواده حتی کمتر از حوزه های اداری و کوچه و بازار است. همینطور، میزان یادگیری این زبان در خانواده های کرمانشاهی به عنوان زبان اول از ۸۲/۵ درصد در مخاطبان بالای ۵۰ ساله، به ۲۸ درصد در افراد زیر ۲۰ سال کاهش یافته است.
تاریخ دریافت: تاریخ بازنگری: تاریخ پذیرش: تاریخ انتشار:	در مقابل، فراگیری فارسی به عنوان زبان اول در مقایسه با دو گروه سنی بالاتر به یکباره حدود ۱۰ برابر افزایش یافته است. یافته ها حاکی از شتاب در فرایند تغییر زبان در نوجوانان کرمانشاه است.
کلیدواژه‌ها: تغییر زبان، حفظ زبان، نگرش زبانی، کردی کرمانشاهی.	

استناد: زارعی، قدرت؛ دبیرمقدم، محمد (۱۴۰۳). نقش متغیر سن در حفظ یا تغییر زبان: مطالعه ای موردی در باره کردی کرمانشانی. مطالعات زبان ها و گویش های غرب ایران.

۱- مقدمه:

پیدایش و تحول زبان دلایل اجتماعی، زیستی و روانی دارد (مدرسی، ۱۳۹۶: ۲۰) از این رو، مطالعه زبان باید در بافتی گسترده تر و با توجه به عوامل درونی (زیستی و روانی) و عوامل بیرونی (ارتباطی و محیطی) و متغیرهای اجتماعی گوناگون صورت گیرد. زبان شناسان معتقدند که زبان و جامعه پیوسته در حال تحول و دگرگونی هستند. با این وجود، زبان برای ایفای نقش ارتباطی خود به ثبات نیاز دارد تا ضمن سازگاری با نیازهای زمان نقش ارتباطی خود را بطور مطلوب ایفا کند.

بر اساس آمارهای رسمی یونسکو (۲۰۰۳)، از میان بیش از هفت هزار زبان دنیا تنها درصد اندکی از آنها در نظام های آموزشی رسمی و دنیای دیجیتال مورد استفاده هستند. گرنوبل و وایلی (۲۰۰۶: ۳) معتقدند که زبان ها در سطح کره زمین بطور یکنواخت پراکنده نشده اند و فرصت استفاده از آنها در جامعه ها برای مشارکت مؤثر به صورت نامتوازن توزیع شده است. در چنین وضعیتی اگر سخن فرد به زبان مادری اش در حوزه اجتماعی شنیده نشود و بی اهمیت باشد، آن شخص در جامعه طرد شده و احساس از خود بیگانگی و عدم تعلق می کند (پیلر، ۲۰۱۶: ۲۳۲). بنا به هورنبرگر و کورنل _ مولینا (۲۰۰۴)، فرایند حفظ زبان به موقعیت هایی از برخورد زبانی اشاره دارد که در یک جامعه، به رغم وجود یک زبان معتبر و تلاش در جهت تغییر زبان آن گروه، گویشوران مصمم به تداوم کاربرد زبان بومی خود باشند (نامعی، ۲۰۱۲: ۱۴). در مقابل، تغییر زبان حذف تدریجی یک زبان در درون یک جامعه است که می تواند به مرگ زبان بینجامد. اصولاً حفظ [یا تغییر] زبان در جامعه دو یا چند زبانه ای که بین گروه های مختلف به لحاظ روابط قدرت و از منظر اجتماعی، اقتصادی، سیاسی یا آموزشی تفاوت وجود دارد مفهوم پیدا می کند و در مورد اعضای جامعه ای که تنها یک زبان می دانند و زبان دیگری را نمی آموزند معنایی ندارد (فسولد، ۱۹۸۴: ۲۱۳). فرایند تغییر زبان، به عنوان پدیده ای اجتماعی و فردی، به کاهش توانش^۵ و کاربرد زبان مرتبط است (تاندفلت، ۱۹۹۲: ۱۵۱). در کاهش کاربرد، زبان اقلیت به زبان اکثریت تغییر پیدا می کند و در کاهش توانش، زبان اقلیت دیگر قادر به ایفای نقش در جایگاه زبان نخست برای فرد نیست.

به دنبال برشمردن توانش زبانی و کاربرد زبان به عنوان دو مؤلفه اساسی در حفظ یا تغییر زبان، می توان دریافت که در زوال زبان، مهارت های زبانی^۸ (گفتاری، شنیداری (درک)، خوانداری و نوشتاری) فرد کم کم از دست می روند (همان: ۱۹) اما، در تغییر زبان، تغییر در کاربرد زبان پدید می آید. بر این اساس می توان دریافت که حفظ زبان عبارت است از حفظ هردوی مهارت و کاربرد زبان. اما، چه عواملی ناکارآمدی یک زبان را در زیست بوم آن رقم می زند. فیشمن (۱۹۹۱)، به سه دسته از جابجایی ها^۹ عنوان متغیرهای مهم در تغییر زبان می پردازد که با کاهش ضریب ایمنی یک زبان، حیات آن را به خطر می اندازند: ۱- جابجایی فیزیکی و جمعیتی^۳ - جابجایی اجتماعی^۴ - جابجایی فرهنگی^{۱۲}. جابجایی فیزیکی با کل جامعه زبانی در ارتباط است مانند مهاجرت از روستا به شهر یا کوچ اجباری. جامعه ای که به لحاظ اجتماعی جایگاهش تغییر کند، ترویج نگرش منفی در آن ها نسبت به جامعه زبانی خود سبب برگزیدن زبان غالب می شود. جابجایی فرهنگی زمانی بروز می کند که گروه حاکم بطور عمدی و بدون توجه به تمایزات فرهنگی و هویتی برتری خود را به عنوان قدرت مندترین فرهنگ در جامعه بر گروه (های) اقلیت تحمیل کند (همان: ۵۶ و ۶۰).

1Grenoble, L., A. & Whaley, L. J.

2Piller, Engrid

3Hornberger, N.H. & Coronel-Molina, S.M.

4Fasold, R.W.

5Competence

6function

7Tandefelt, M.

8Language Skills

9Dislocations

10Physical and demographic dislocation

11Social dislocation

12Cultural dislocation

جهانی شدن عاملی منحصر بفرد در جهت از میان رفتن زبان هاست (جاویدی، ۱۳۸۳: ۱۳۹) چون پیامد منفی آن ادغام زبانی و ادغام فرهنگی است (پیلر، ۲۰۱۶: ۲۴۱) و در مواردی موجب تنش و کشمکش سه طرفه بین هویت محلی، هویت ملی و جهانی شدن در گویشوران زبان های محلی شده است (کوهن و راویندرانات، ۲۰۱۴: ۱۴۳-۱۴۴).

هایلتنستام و استرود (۱۹۹۶) بطور جامع تر، عوامل حفظ یا تغییر زبان را در سه سطح جامعه، گروه و فرد مطرح می کنند. اکثر عوامل اجتماعی به رابطه قدرت بین گروه اکثریت و گروه اقلیت جامعه نسبت به زبان های اقلیت اشاره دارد. عوامل گروه شامل بافت جمعیتی، جایگاه (اقتصادی، اجتماعی، تاریخی و زبانی)، مذهب و فرهنگ است. عوامل فردی عبارتند از زبان اجتماعی شدن،^۵ توانش زبانی و انتخاب زبان.^۶ نگرش زبانی که تک تک افراد در هنگام حفظ یا تغییر زبان با آن مواجه می شوند، در هر سه سطح مشترک است (نامی، ۲۰۱۲: ۷۸-۸۰). زبان کردی از زبان های کهن ایرانی غربی شمالی (دبیر مقدم، ۱۳۹۶: ۵۹۸) است که به سبب پیوند تاریخی اش با زبان فارسی، پشوانه ای بسیار غنی برای ریشه شناسی، واژه سازی و مطالعات تاریخی آن محسوب می شود. بنا بر این، حفظ زبان کردی، اهتمام در جهت حفظ و پویایی زبان فارسی است. با این همه، **کردی کرمانشانی** و زبان فارسی در شهر کرمانشاه در تماس هستند و **چون والدین انتظار دارند که کودکان آنها سلیس و بدون لهجه به زبان فارسی صحبت کنند، انتقال زبانی بسیار کم رنگ شده است.** در نتیجه، نفوذ گسترده زبان فارسی به حوزه خانواده تهدیدی برای بقاء و ماندگاری زبان کردی است و به فرایند تغییر زبان در میان شهروندان شتاب بیشتری بخشیده است. بیم آن می رود که با گذشت زمانی نه چندان دور، زبان کردی در کرمانشاه به دست فراموشی سپرده شود. پیامد حذف یک زبان موجب آسیب وارد شدن به توازن موجود در حیطه فرهنگی جامعه و از هم گسیختگی ساختارهای اجتماعی می شود (واما، ۲۰۱۹: ۲۱).

هدف اصلی این پژوهش بررسی وضعیت کاربرد زبان کردی کرمانشانی در حوزه های گوناگون شهر کرمانشاه با توجه به سن افراد است که به نوبه خود یک نوآوری محسوب می شود چون در این خصوص کمتر پژوهشی بطور همه جانبه انجام شده است. پرسش اساسی این است که متغیر سن چه نقشی در حفظ یا تغییر زبان کردی در شهر کرمانشاه دارد؟ در همین راستا، فرض بر این است که هر چه به گروه های سنی پایین تر می رسیم، افراد به سمت تغییر زبان سوق می یابند. برای یافتن پاسخ، پرسش های فرعی زیر مطرح می شوند:

۱- کدام گروه سنی از شهروندان کرمانشاهی، بیشتر زبان کردی را به عنوان زبان نخست فرا می گیرند؟ / گرفته اند؟

۲- رابطه سن والدین و میزان تشویق فرزندان به فراگیری زبان کردی در شهر کرمانشاه چیست؟

۳- نگرش گروه های سنی مختلف در کرمانشاه نسبت به زبان کردی چگونه است؟

۴- کاربرد زبان کردی کرمانشانی در میان جوانان کرمانشاهی چگونه است؟

۵- وضعیت انتقال بین نسلی زبان کردی توسط کودکان در شهر کرمانشاه چگونه است؟

پیشینه تجربی مربوط به حفظ یا تغییر زبان را عمدتاً می توان در موضوعاتی مانند جایگاه اجتماعی زبان ها، خودکشی زبانی،^۷ عوامل حفظ یا تغییر زبان، نگرش زبانی،... مشاهده کرد که به برخی از آنها که در ایران و خارج از کشور انجام شده اند اشاره می شود:

علائی (۱۳۸۳) معتقد است که معلمان و دانش آموزان شهر مغان در محیط های آموزشی از فارسی بهره بسیار ناچیزی می گیرند و از کاربرد زبان ترکی در امر آموزش و تحصیل به عنوان یک مانع یاد می کند. به باور نگارنده، پژوهش انجام شده نمونه ای از «حفظ زبان» است ولی خود محقق از این مهم غافل بوده است. بشیر نژاد (۱۳۸۶) در رساله دکتری خود با مطالعه جایگاه و کاربرد زبان مازندرانی و فارسی در استان مازندران، روند تدریجی زوال این زبان را در آن استان متذکر شده است. **داوری اردکانی، نگار وموسی کاظمی، سید**

1Globalization

2Hyltenstam, K. & Stroud, C.

3Power relationship

4Demography

5Language socialization

6Language Choice

7Wamaita, K.R.

8Linguicide / linguistic suicide

مهدی (۱۳۸۷) دربارهٔ بقاء یا زوال گویش نائینی در شهر نائین واقع در استان اصفهان بیان داشتند که این گویش در حوزه های کاربردی از قبیل خانه، کوچه و بازار و ارتباطات خویشاوندی تقریباً جایگاهش را به زبان فارسی داده است. گلشاهی (۱۳۸۹) به چیرگی زبان بلوچی نسبت به فارسی در شهرستان های چابهار و کنارک اشاره می کند. یافته های زمانی رودسری (۱۳۸۹) در شهرستان لاهیجان حاکی از آن بود که در تمام حوزه های رسمی و غیررسمی زبان فارسی غالب بوده و زبان گیلکی در حاشیه قرار دارد. سرانجام، فراستی، شهلا، صابری، کورش و ویسی، هیوا (۱۳۹۸) به این نتیجه رسیدند که فرسایش و تغییر زبان در کردی کلهری ایلامی های مقیم تهران، به ویژه در گروه های سنی پایین تر، به پدیده ای آشکار تبدیل شده است.

بک و لم^۱ (۲۰۰۸)، کم اعتباری^۲ زبان محلی نکاکزا توتوناک^۳ در نزد گویشوران آن در دو محله کوچک به نام های چیکانتالا^۴ و پاتلا^۵ از توابع سیرا نورته دپوبلا^۶ را در کشور مکزیک سبب قطع زنجیره انتقال زبانی به کودکان (خودکشی زبانی) دانستند. یافته های گوگوناس^۷ (۲۰۰۹) حاکی از غلبه زبان یونانی بر زبان آلبانیایی و شتاب گرفتن فرایند تغییر زبان در میان نسل دوم مهاجران آلبانیایی در آتن، پایتخت یونان بود. جولیا سالانک^۸ (۲۰۱۰) در رساله دکتری اش در دانشگاه لنکستر^۹ انگلستان به بررسی زبان موروثی^{۱۰} خود به نام زبان گرنزی^{۱۱} یا جرنیز^{۱۲} (رایج در جزیره گرنزی^{۱۳}، واقع در کانال منش در همسایگی انگلستان) پرداخت. وی احیا و تثبیت این زبان را بسیار دشوار دانست چون تعداد کودکانی که این زبان بومی را فرا می گیرند بسیار اندک بودند.

نامعی^{۱۴} (۲۰۱۴) به این نتیجه دست یافت که ایرانیان مقیم سوئد، راز موفقیت اجتماعی و اقتصادی خود را در کسب دانش به زبان اکثریت (سوئدی) می دانند و در حفظ زبان فارسی و انتقال آن به فرزندان خود کوشا نیستند. بنا به یافته های هبتور^{۱۵} (۲۰۱۴)، نسل دوم مهاجران تیگرینی زبان^{۱۶} آریتره ای^{۱۷} مقیم عربستان سعودی در حال گذار از زبان مادری (تیگرینی) به زبان عربی هستند. العبدی و دویک^{۱۸} (۲۰۱۴)، یکی از عوامل مهم حفظ زبان اقلیت آشوری / کلدانی های مقیم بغداد در کنار زبان عربی به عنوان زبان اکثریت، کاربرد عادی^{۱۹} آرامی نو^{۲۰} در خانه و بافت های مذهبی^{۲۱} دانستند. کوهن و راویندرانات^{۲۲} (۲۰۱۴) می گویند که بهاسا اندونزیایی^{۲۳} (زبان رسمی کشور اندونزی)، حوزه های ارتباطی^{۲۴} را روز به روز تصاحب می کند و باعث تضعیف انتقال بین نسلی زبان جاوه ای^{۲۵} شده است. سرکیسی، ل.؛ زینل اوقلو، س. و سیولک، ی. (۲۰۱۶)، سیاست جایگزینی زبان ترکی به جای زبان کردی را از طریق کوچ اجباری کردهای اصیل از نواحی شرقی ترکیه به سمت استان های غربی این کشور از تأثیرگذارترین عوامل تغییر زبان کردی در ترکیه دانستند. مک

1Beck, D. & Lam, y.

2Low prestige

3Necaxa Totonac

4Chicantala

5Patla

6Sierra norte de puebla

7Nikos Gogonas

8Sallabank, J.

9Lancaster

10Heritage language

11Guernsey

12gernesiais

13Guernsey island

14Namei, Sh.

15Abtor, H.,A

16igrinia -speaking

17ritrean

18I-Obaidi, T.,A.&Dweik,B.

19abitual use

20Neo - Aramic

21Religion setting

22avindranat, M. & Cohen, A

23Bahasa Indonesia

24omains of communications

25avanese

26irkeci, I, Zeyneloglu,S. &Civelek,y

نالتی (۲۰۱۹) ضمن بررسی جایگاه زبان های محلی برتون^۲، کاتالان^۳، کرسی/کرسیکا^۴، اسیتان^۵، فرانکو پروانکال^۶، باسکی^۷... در کشور فرانسه، می گوید که ۷۵ درصد از آزمودنی های بزرگسال در دوران کودکی به زبان های محلی یاد شده صحبت می کرده اند هم اکنون تغییر زبان داده اند و تک زبانه فرانسه هستند. واما ایتا (۲۰۱۹) از دانشگاه کاراتینا^۸ مرکز کنیا به تغییر زبان های مادری بانتو^۹، نیلوتیک^{۱۰} و کوشتیک^{۱۱} در میان جوانان شهر نایروبی، پایتخت آن کشور آفریقایی پرداخت. سرانجام، لطفی ایوب^{۱۲} (۲۰۲۰) از دانشگاه حسن دوم^{۱۳} در شهر کازابلانکا، مراکش^{۱۴} خط مشی عربی سازی دولت مراکش را عامل تضعیف جایگاه زبان های محلی عربی مراکشی و زبان بربر^{۱۵} شتاب در فرایند تغییر زبان قلمداد کرد.

۲- روش شناسی

در این پژوهش وضعیت کاربرد زبان کُردی کرمانشاهی در میان شهروندان کرمانشاهی با توجه به سن افراد مورد بررسی قرار گرفته است. این شهر با جمعیت ۹۴۶۶۵۱ هزار نفری (۴۷۴۰۷۳ نفر مرد و ۴۷۲۵۷۸ نفر زن)، شامل ۸ منطقه رسمی شهرداری است (سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان کرمانشاه، ۱۳۹۷: ۳۰). با توجه به آمار جمعیتی فوق و برآورد تقریبی آن برای سال ۱۴۰۰ (۱،۰۴۰،۰۰۰ نفر)، جمعیت گروه سنی تا ۲۴ سال حدود ۳۹۰ هزار نفر، گروه سنی ۲۵ تا ۵۰ ساله حدود ۳۸۰ هزار نفر و بالای ۵۰ ساله نیز حدود ۳۵۰ هزار نفر است (همان: ۵۷ و ۶۷). به منظور سهولت کار پژوهشی، ۸ منطقه یاد شده به دو منطقه الف (عمدتاً مناطق جنوبی شهر) و ب (عمدتاً مناطق شمالی شهر) تجمیع گردید و بر اساس فرمول بر خط کوکران^{۱۶} ۳۸۴ آزمودنی در سه گروه سنی زیر ۲۰ سال، ۲۰-۵۰ ساله و ۵۰ ساله به بالا به عنوان حجم نمونه برگزیده شد. برای هر گروه سنی بطور یکسان ۱۲۸ آزمودنی (زن و مرد) به صورت تصادفی ساده در نظر گرفته شد تا فرصت برابر و مستقلی جهت انتخاب شدن در نمونه داشته باشند و به جامعه بزرگ تر قابل تعمیم باشند (جدول ۱):

جدول ۱: حجم نمونه مورد پژوهش به تفکیک منطقه سکونت، سن و جنسیت

مجموع	بالای ۵۰ ساله		۲۰-۵۰ ساله		زیر ۲۰ ساله		گروه سنی منطقه
	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	
۱۹۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	منطقه الف
۱۹۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	منطقه ب
۳۸۴	۶۴	۶۴	۶۴	۶۴	۶۴	۶۴	کل نمونه

بررسی تحصیلات مخاطبان نشان داد که ۱۵۸ نفر (حدود ۴۱ درصد) زیر دیپلم، ۲۱۶ نفر (با ۵۶/۲۵ درصد) دارای تحصیلات بالاتر از دیپلم و دانشگاهی و مشارکان بی سواد با کمترین فراوانی (۱۰ نفر) در میان ۳۸۴ نفر (۲/۶ درصد) بودند.

1McNulty, S., J.
 2Berton
 3Catalan
 4Corsican
 5Occitan
 6Franco Provençal
 7Basque
 8Karatina
 9Banto
 10Nilotic
 11Kushtic
 12outfi, A. 2017
 13Hassan II University
 14Casablanca, Morocco
 15Arabization
 16Morocco Arabic
 17Amazigh or Berber
 18online Cochran formula
 19http://parsmodir.ir
 20Simple Random

برپایه تحلیل حوزه ای فیشمن (۱۹۶۶) و به کمک عواملی مانند مخاطب، مکان، موقعیت و موضوع که همگی یک «حوزه» را تشکیل می دهند، میزان کاربرد زبان کردی کرمانشانی و فارسی مورد بررسی قرار گرفت. حوزه های مورد مطالعه نگارنده عمدتاً همان حوزه های پیشنهادی فیشمن مانند حوزه های مخاطب محور (خانواده، کوچه و بازار، مدرسه و محل کار) و حوزه های موضوع محور (مذهب، هنر و سرگرمی) هستند. پس از گردآوری داده ها از طریق پرسش نامه، به کمک نرم افزار SPSS نتایج استخراج گردید.

۳- یافته های پژوهش

۳-۱: حوزه خانواده:

۳-۱-۱: فراگیری زبان کردی به عنوان زبان اول: با آنکه حوزه خانواده تنها محیط برای شکل گیری زبان مادری یا زبان اول افراد است، اکثر خانواده های کرمانشاهی با کودکان خود به زبان فارسی ارتباط برقرار می کنند و نه زبان کردی. کاربرد این دو زبان از خانواده ای به خانواده دیگر و حتی در یک خانواده واحد کرمانشاهی از فردی به فردی دیگر متفاوت است. برپایه جدول (۲)، فراگیران زبان کردی به عنوان زبان اول (با ۶۸/۶۰ درصد) تقریباً دو برابر فراگیران زبان فارسی (۴۳/۲۹ درصد) است اما، تفکیک گروه های سنی حاکی از دگرگونی این وضعیت است:

جدول ۲: توزیع فراوانی نمونه بر حسب فراگیری زبان کردی به عنوان زبان اول به تفکیک سن

زبان / گروه سنی	فارسی		کردی		سایر		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
کمتر از ۲۰ سال	۸۰	۶۲/۵	۳۶	۲۸/۱	۱۲	۹/۴	۱۲۸	۱۰۰
۲۰ تا ۵۰ سال	۲۵	۱۹/۵	۸۸	۶۸/۸	۱۵	۱۱/۷	۱۲۸	۱۰۰
۵۰ سال به بالا	۸	۶/۳	۱۰۹	۸۵/۲	۱۱	۸/۶	۱۲۸	۱۰۰
کل جمعیت نمونه	۱۱۳	۳۹/۴۳	۲۳۳	۶۰/۶۸	۳۸	۹/۹۰	۳۸۴	۱۰۰

یعنی، در یک فاصله زمانی ۳۰ تا ۴۰ ساله، فراگیری زبان کردی در حوزه خانواده تقریباً به یک سوم تنزل پیدا کرده و تعداد فراگیران فارسی تقریباً ۱۰ برابر شده است.

۳-۱-۲: تسلط به زبان کردی: میزان تسلط به زبان مادری از جمله معیارهایی است که در حفظ آن زبان با اهمیت پنداشته می شود. جدول (۳) حاکی از آن است که ۷۶/۶ درصد از گروه سنی ۵۰ سال به بالا تسلط بیشتری به زبان کردی دارند که این میزان در نسل زیر ۲۰ سال به یکباره به ۱۲/۵ درصد کاهش می یابد:

جدول ۳: توزیع فراوانی نمونه بر حسب تسلط بر زبان کردی به تفکیک سن

تسلط / گروه سنی	فارسی		کردی		سایر		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
کمتر از ۲۰ سال	۱۱۲	۸۷/۵	۱۶	۱۲/۵	۰	۰	۱۲۸	۱۰۰
۲۰ تا ۵۰ سال	۱۷	۱۳/۳	۱۰۳	۸۰/۵	۸	۶/۳	۱۲۸	۱۰۰
۵۰ سال به بالا	۴	۳/۱	۹۸	۷۶/۶	۲۶	۲۰/۳	۱۲۸	۱۰۰
کل جمعیت نمونه	۱۳۳	۳۴/۶۴	۲۱۷	۵۶/۵۱	۳۴	۸/۸۵	۳۸۴	۱۰۰

در ادامه، از مخاطبان پرسیده شد که در محیط خانه با کدام زبان راحت تر مقصود خود را بیان می کنند. کاربرد فارسی در جوان ترین گروه سنی ۸۹/۱ درصد و برای گروه سنی ۲۰-۵۰ ساله و ۵۰ ساله به بالا به ترتیب ۱۸/۷۵ درصد و ۱۵/۶۵ درصد بود. در نتیجه، نسل جدید نسبت به گروه های سنی بالاتر، ۵ برابر راحت تر است که در این موقعیت از زبان فارسی بهره بگیرد تا زبان کردی.

با توجه به نتایج به دست آمده تا کنون، چنانچه هر فردی از آزمودنی ها، اولین زبانی که فرا گرفته است کردی باشد و تسلط بیشتری بر آن داشته باشد و برای بیان مقصود خود راحت تر باشد که از آن بهره بگیرد، می توان او را گویشور بومی زبان کردی دانست. در همین راستا، گویشوران بومی کردی با ۵۷/۳ درصد، پیشتاز هستند (جدول ۴):

جدول ۴: توزیع فراوانی نمونه برحسب نسبت گویشور بومی به تفکیک سن

گوشور بومی گروه سنی	فارسی		کردی		سایر		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
کمتر از ۲۰ سال	۹۳	۷۲/۶۵	۳۵	۲۷/۳۴	۰	۰	۱۲۸	۱۰۰
۲۰ تا ۵۰ سال	۲۴	۱۸/۷۵	۱۰۴	۸۱/۲۵	۰	۰	۱۲۸	۱۰۰
۵۰ سال به بالا	۱۷	۱۳/۶۱	۸۴	۶۵	۲۷	۲۱/۳۹	۱۲۸	۱۰۰
کل جمعیت نمونه	۱۳۴	۳۵/۷	۲۲۳	۵۷/۳	۲۷	۷	۳۸۴	۱۰۰

اما گذشت زمان حاکی از وارونه شدن نتیجه یاد شده است و ۷۲/۶۵ درصد از گروه سنی زیر ۲۰ سال (حدود ۴ برابر گروه سنی ۲۰ تا ۵۰ ساله) گویشور بومی فارسی هستند تا زبان کردی.

۳-۱-۳: کاربرد زبان در خانواده: بر اساس داده ها، هر چه به گروه های سنی جوان تر می رسیم، کاربرد زبان کردی در حوزه خانواده سیر نزولی به خود می گیرد. نکته قابل توجه دیگر اینکه، کاربرد زبان کردی در گروه های سنی بالاتر هم مطابق میل کودکان و عمدتاً گروه سنی زیر ۲۰ سال صورت می گیرد. بطور مشخص، کاربرد زبان کردی هنگام برخورد با کودکان فامیل در دو گروه سنی ۲۰-۵۰ ساله و ۵۰ ساله به بالا به ترتیب به ۳۱/۱ درصد و ۴۳ درصد است. همینطور، تنها حدود ۱۶ درصد از افراد زیر ۲۰ سال قصد دارند که در آینده زبان کردی را به فرزندان خود انتقال دهند (جدول ۵):

جدول ۵: توزیع فراوانی نمونه در خصوص میزان کاربرد زبان کردی در خانواده بر حسب مخاطب و گروه سنی

گروه سنی مخاطبان	کمتر از ۲۰ سال		۲۰ تا ۵۰ سال		۵۰ سال به بالا	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
پدر و مادر	۶۳	۴۹/۲	۷۴	۵۷/۸	۱۰۱	۷۸/۹
فرزندان	۲۱	۱۶/۴۰	۹۱	۷۱/۰۹	۱۱۶	۹۰/۶۲
خواهر و برادر بزرگتر	۵۳	۴۱/۴	۱۰۴	۸۱/۳	۱۱۹	۹۳
خواهر و برادر کوچکتر	۱۰	۷/۸	۱۰۵	۸۲	۱۱۳	۸۸/۳
عمو، دایی، عمه، خاله	۱۱	۸/۶	۵۹	۴۶/۱	۸۴	۶۵/۶
بچه های فامیل	۲۹	۲۲/۷	۴۰	۳۱/۳	۵۵	۴۳
پدر بزرگ، مادر بزرگ	۷۸	۶۰/۹	۱۱۵	۸۹/۸	۱۲۴	۹۶/۹

۳-۱-۴: زبان غالب در خانواده: با توجه به جدول (۶)، تقریباً در نیمی از خانواده های کرمانشاهی (۴۹/۲۲ درصد) زبان غالب زبان کردی است ولی برای ۶۸/۸ درصد از آزمودنی های زیر ۲۰ سال، فارسی زبان غالب است و تنها ۱۹/۵ درصد به کردی کرمانشاهی اختصاص دارد.

جدول ۶: توزیع فراوانی نمونه بر حسب زبان غالب در خانواده به تفکیک سن

زبان غالب گروه سنی	فارسی		کردی		سایر		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
کمتر از ۲۰ سال	۸۸	۶۸/۸	۲۵	۱۹/۵	۱۵	۱۱/۷	۱۲۸	۱۰۰
۲۰ تا ۵۰ سال	۴۷	۳۶/۷	۷۲	۵۶/۳	۹	۷	۱۲۸	۱۰۰
۵۰ سال به بالا	۱۷	۱۳/۳	۹۲	۷۱/۹	۱۹	۱۴/۸	۱۲۸	۱۰۰
کل جمعیت نمونه	۱۵۲	۳۹/۵۸	۱۸۹	۴۹/۲۲	۴۳	۱۱/۲۰	۳۸۴	۱۰۰

۳-۲: حوزه مدرسه: در مجموع کاربرد زبان کردی در این حوزه امیدوار کننده است و چندان هم به حاشیه رانده نشده است (جدول ۷):
جدول ۷: توزیع فراوانی نمونه بر حسب کاربرد زبان فارسی در حوزه مدرسه به تفکیک مخاطب و منطقه

منطقه مخاطب	منطقه الف		منطقه ب		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
همکلاسی در حیاط	۱۰۶	۵۵/۲	۶۷	۳۴/۹	۱۷۳	۴۵/۰۵
همکلاسی در کلاس	۱۰۶	۵۵/۲	۴۹	۲۵/۵	۱۵۵	۴۰/۳۶
معلم در کلاس	۱۱۰	۵۷/۳	۷۲	۳۷/۵	۱۸۲	۴۷/۳۹
معلم در حیاط مدرسه	۹۵	۴۹/۵	۳۳	۱۷/۲	۱۲۸	۳۳/۳۳
مدیر و معاون مدرسه	۸۳	۴۳/۲	۴۹	۲۵/۵	۱۳۲	۳۴/۳۸
مستخدم مدرسه	۶۶	۳۴/۴	۲۸	۱۴/۶	۹۴	۲۴/۴۸

اما، با توجه به جدول (۸) در گروه سنی زیر ۲۰ سال که هم اکنون در مدرسه مشغول تحصیل هستند، این امیدواری تداوم ندارد. علاوه بر این، دانش آموزان منطقه الف در فرایند تغییر زبان نسبت به همسالان خود در منطقه ب پیشتاز هستند.

جدول ۸: توزیع فراوانی نمونه بر حسب کاربرد زبان فارسی گروه زیر ۲۰ سال در حوزه مدرسه به تفکیک مخاطب و منطقه

منطقه مخاطب	الف		ب	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
همکلاسی در حیاط	۶۴	۱۰۰	۴۰	۶۲/۵
همکلاسی در کلاس	۶۴	۱۰۰	۳۷	۵۷/۸
معلم در کلاس	۶۴	۱۰۰	۴۲	۶۵/۶
معلم در حیاط مدرسه	۶۴	۱۰۰	۱۷	۲۶/۶
مدیر و معاون مدرسه	۶۴	۱۰۰	۳۴	۵۳/۱
مستخدم مدرسه	۵۶	۸۷/۵	۱۴	۲۱/۹

مقایسه داده های مربوط به دو گروه سنی زیر ۲۰ سال و ۲۰ تا ۵۰ ساله در دوران مدرسه بسیار حائز اهمیت است. جدول (۹) از افزایش چشم گیر کاربرد فارسی در گروه سنی زیر ۲۰ (به ویژه در منطقه الف) در مقایسه با گروه سنی ۲۰ تا ۵۰ ساله در حوزه مدرسه حکایت دارد.

جدول ۹: میزان کاربرد زبان فارسی در حوزه مدرسه در گروه سنی ۲۰ تا ۵۰ سال به تفکیک مخاطب و منطقه

منطقه مخاطب	الف		ب	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
همکلاسی در حیاط	۴۲	۶۵/۶	۲۳	۳۵/۹
همکلاسی در کلاس	۴۲	۶۵/۶	۱۲	۱۸/۸
معلم در کلاس	۴۶	۷۱/۹	۲۶	۴۰/۶
معلم در حیاط مدرسه	۲۰	۳۱/۳	۱۰	۱۵/۶
مدیر و معاون مدرسه	۱۴	۲۱/۹	۱۴	۲۱/۹
مستخدم مدرسه	۶	۹/۴	۴	۶/۳

۳-۳: حوزه اداری: مخاطبان این حوزه کارمندان ادارات، پزشکان یا منشی های آنها هستند. داده های جدول (۱۰) نشان دهنده میزان بالای کاربرد زبان کردی **کرمانشانی** (۶۲ درصد) در برابر زبان فارسی (۳۷/۸ درصد) در این موقعیت رسمی است:

جدول ۱۰: کاربرد زبان فارسی و کردی در حوزه اداری در کل جمعیت نمونه به تفکیک مخاطب

زبان مخاطب	فارسی		کردی		سایر		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
کارمند اداره	۱۴۵	۳۷/۸	۲۳۸	۶۲	۱	۰/۳۰	۳۸۴	۱۰۰
پزشک	۱۴۰	۳۶/۵	۲۴۲	۶۳	۲	۰/۵۰	۳۸۴	۱۰۰

زبان / مخاطب		فارسی		کردی		سایر		مجموع	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
منشی پزشکی		۶۲	۱۶/۱	۳۲۲	۸۳/۹	۰	۰	۳۸۴	۱۰۰

برخلاف تصور نگارنده، کاربرد زبان در حوزه اداری شهر کرمانشاه کمتر تابع جایگاه و طبقه اجتماعی مخاطبان است اما، کاربرد زبان کردی از سوی افراد جوان تر در حوزه اداری بطور جدی رو به کاهش است (جدول ۱۱):

جدول ۱۱: میزان کاربرد زبان فارسی در حوزه اداری به تفکیک سن و مخاطب

مخاطب / سن	کارمند		دکتر		منشی دکتر	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
کمتر از ۲۰ سال	۶۵	۵۰/۸	۷۹	۶۱/۷	۱۹	۱۴/۸
۲۰ تا ۵۰ سال	۵۴	۴۲/۲	۳۸	۲۹/۷	۹	۷
۵۰ سال به بالا	۲۶	۲۰/۳	۲۳	۱۸	۳۴	۲۶/۶
کل جمعیت نمونه	۱۴۵	۳۷/۷۶	۱۴۰	۳۶/۴۶	۶۲	۱۶/۱۵

۳-۴: حوزه کوچ و بازار: این حوزه بسیار گسترده است و انتخاب زبان در آن قابل پیش بینی نیست چون موقعیت ها با توجه به شغل، طبقه اجتماعی، سن و جنسیت مخاطبان پیوسته در حال تغییر است. در مجموع کاربرد زبان کردی در این حوزه بیشتر از فارسی است. بیشترین کاربرد زبان فارسی در کوچه و بازار (با ۴۵/۶۲ درصد) مربوط به معلمان مدارس و کمترین میزان (۸/ ۲۵ درصد) با فرد مسن ناشناس است. در نتیجه، افراد در انتخاب زبان در کنار موقعیت اجتماعی مخاطب، به سن او نیز توجه می کنند (جدول ۱۲):

جدول ۱۲: میزان کاربرد زبان در حوزه کوچ و بازار به تفکیک مخاطب

زبان / مخاطب		فارسی		کردی		سایر		مجموع	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
راننده اتوبوس و تاکسی		۹۷	۲۵/۳	۲۷۵	۷۱/۶	۱۲	۳/۱	۳۸۴	۱۰۰
مغازه دار		۱۰۸	۲۸/۱	۲۷۶	۷۱/۹	۰	۰	۳۸۴	۱۰۰
همسایه و هم محله		۱۳۹	۳۶/۲	۲۴۵	۶۳/۸	۰	۰	۳۸۴	۱۰۰
معلمان مدارس		۱۷۵	۴۵/۶۲	۲۰۸	۵۴/۳۸	۱	۰/۳	۳۸۴	۱۰۰
جوانان ناشناس		۱۱۲	۲۹/۲	۲۷۲	۷۰/۸۰	۰	۰	۳۸۴	۱۰۰
فرد مسن ناشناس		۹۹	۲۵/۸	۲۸۵	۷۴/۲	۰	۰	۳۸۴	۱۰۰
سایر شهرهای استان		۱۴۰	۳۶/۵	۲۲۰	۵۷/۳	۲۴	۶/۳	۳۸۴	۱۰۰

اما، این وضعیت با توجه به متغیر سن کاملاً وارونه شده است (جدول ۱۳):

جدول ۱۳: میزان کاربرد زبان فارسی در حوزه کوچ و بازار بر حسب سن و مخاطب

سن / مخاطب		کمتر از ۲۰ سال		۲۰ تا ۵۰ سال		۵۰ سال به بالا	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
راننده اتوبوس و تاکسی		۶۱	۴۷/۷	۳۳	۲۵/۸	۳	۲/۳
مغازه دار		۵۸	۴۵/۳	۳۳	۲۵/۸	۱۷	۱۳/۳
همسایه و هم محله		۷۷	۶۰/۲	۴۱	۳۲	۲۱	۱۶/۴
معلمان مدارس		۸۴	۶۵/۶	۶۵	۵۰/۸	۲۶	۲۰/۳
جوانان ناشناس		۷۱	۵۵/۵	۳۱	۲۴/۲	۱۰	۷/۸
فرد مسن ناشناس		۶۹	۵۳/۹	۱۷	۱۳/۳	۱۳	۱۰/۲
سایر شهرهای استان		۷۰	۵۴/۷	۲۹	۲۲/۷	۴۱	۳۲
میانگین		۷۰	۵۴/۷	۳۵/۵۷	۲۷/۸	۱۸/۷۱	۱۴/۶۱

در تمام موقعیت های ارتباطی حوزه کوچه و بازار، کاربرد زبان فارسی مخاطبان زیر ۲۰ سال چندین برابر مخاطبان ۵۰ ساله به بالاست مثلاً در موقعیت ارتباطی با «راننده» درصدها به ترتیب ۴۷/۷ در برابر ۲/۳ است.

۳-۵: حوزه هنر و سرگرمی: این حوزه یک حوزه موضوع محور و خصوصی است که افراد در انتخاب زبان از آزادی و اختیار نسبتاً بیشتری برخوردارند. در اینجا علاقه آزمودنی ها نسبت به کاربرد زبان کردی کرمانشانی در زمینه های هنری مانند داستان، شعر، موسیقی، تئاتر و فیلم سینمایی مورد بررسی قرار می گیرند (جدول ۱۴):

جدول ۱۴: میزان علاقه مندی به زبان فارسی و کردی در حوزه هنر و سرگرمی در کل جمعیت نمونه

موضوع	زبان		فارسی		کردی		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
شعر	۱۲۶	۳۲/۸	۲۵۸	۶۷/۲	۳۸۴	۱۰۰		
موسیقی	۱۲۷	۳۳/۱	۲۵۷	۶۶/۹	۳۸۴	۱۰۰		
داستان	۱۹۴	۵۰/۵	۱۹۰	۴۹/۵	۳۸۴	۱۰۰		
فیلم سینمایی	۱۸۱	۴۷/۱	۲۰۳	۵۲/۹	۳۸۴	۱۰۰		
تئاتر	۲۲۸	۵۹/۴	۱۵۶	۴۰/۶	۳۸۴	۱۰۰		

طبق جدول بالا، کاربرد زبان کردی در زمینه های شعر و موسیقی (به ترتیب ۶۷/۲ درصد و ۶۶/۹ درصد)، پررنگ تر از زبان فارسی است. بر این اساس، به نظر می رسد که موسیقی و شعر کردی عواطف و احساسات درونی آزمودنی ها را بیشتر بر می انگیزد. اما، این آمار در گروه های سنی جوان تر سیر نزولی دارد و افراد زیر ۲۰ سال در زمینه موسیقی تقریباً دو برابر گروه سنی ۲۰ تا ۵۰ ساله و حدود ۷ برابر گروه سنی ۵۰ ساله به بالا از فارسی بهره مندند (جدول ۱۵):

جدول ۱۵: میزان علاقه مندی به زبان فارسی در حوزه هنر و سرگرمی به تفکیک سن

موضوع	سن		کمتر از ۲۰ سال		۲۰ تا ۵۰ سال		بیشتر از ۵۰ سال	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
شعر	۵۲	۴۰/۶	۴۷	۳۶/۷	۲۷	۲۱/۱		
موسیقی	۸۳	۶۴/۸	۳۴	۲۶/۶	۱۰	۷/۸		
داستان	۸۷	۶۸	۶۲	۴۸/۴	۴۵	۳۵/۲		
فیلم سینمایی	۷۸	۶۰/۹	۵۴	۴۲/۲	۴۹	۳۸/۳		
تئاتر	۹۳	۷۲/۷	۸۲	۶۴/۱	۵۳	۴۱/۴		

۳-۶: حوزه مذهب: برای بررسی دقیق مسئله انتخاب زبان در حوزه مذهب، موضوع نیایش برگزیده شد. با توجه به داده ها، زبان کردی (۴۶/۶ درصد)، نسبت به زبان فارسی (۳۰/۴۷ درصد)، در موضوع نیایش، زبانی غالب است اما، تداوم چنین وضعیتی در گروه سنی زیر ۲۰ سال دیده نمی شود (جدول ۱۶):

جدول ۱۶: زبان نیایش به تفکیک سن (در حجم نمونه)

زبان	سن		فارسی		کردی		سایر		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
کمتر از ۲۰ سال	۷۴	۵۷/۸	۳۵	۲۷/۳	۱۹	۱۴/۸	۱۲۸	۱۰۰		
۲۰ تا ۵۰ سال	۲۳	۱۸	۶۵	۵۰/۸	۴۰	۳۱/۳	۱۲۸	۱۰۰		
بیشتر از ۵۰ سال	۲۰	۱۵/۶	۷۹	۶۱/۷	۲۹	۲۲/۷	۱۲۸	۱۰۰		
کل جمعیت نمونه	۱۱۷	۳۰/۴۷	۱۷۹	۴۶/۶۱	۸۸	۲۲/۹۲	۳۸۴	۱۰۰		

۴: بررسی نگرش زبانی آزمودنی ها: اهمیت و تأثیر شگرف نگرش زبانی تا بدانجاست که آن را مقدمه و لازمه تغییر یا حفظ زبان دانسته اند. (جدول ۱۷) نشان می دهد که ۹۳ درصد از گروه های سنی ۲۰ تا ۵۰ ساله و ۵۰ ساله به بالا، یادگیری زبان کردی را «خیلی»

ضروری می‌دانند ولی بررسی گروه سنی زیر ۲۰ سال تداوم چنین نگرش مثبتی را نشان نمی‌دهد چون این میزان به یکباره به ۵۰ درصد کاهش پیدا می‌کند و ۵۰ درصد دیگر هم ضرورت یاد شده را به «کم» یا «اصلاً» تقلیل داده اند که می‌تواند بازتابی از نگرش آنان در مورد جایگاه زبان کردی باشد:

جدول ۱۷: نگرش آزمودنی‌ها نسبت به میزان ضرورت یادگیری زبان کردی به تفکیک سن

میزان ضرورت سن		خیلی		کم		اصلاً		مجموع
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
کمتر از ۲۰ سال	۶۴	۵۰	۵۰	۳۹/۱	۱۴	۱۰/۹	۱۲۸	۱۰۰
۲۰ تا ۵۰ سال	۱۱۹	۹۳	۷	۵/۵	۲	۱/۶	۱۲۸	۱۰۰
بیشتر از ۵۰ سال	۱۱۹	۹۳	۹	۷	۰	۰	۱۲۸	۱۰۰
کل جمعیت نمونه	۳۰۲	۷۸/۶۵	۷۸	۱۷/۲	۴	۴/۱۵	۳۸۴	۱۰۰

با توجه به داده های جدول (۱۸)، ۸۲ درصد از والدین نسل بالای ۵۰ ساله، فرزندان خود را به یادگیری زبان کردی تشویق می‌کردند ولی در والدین نسل زیر ۲۰ سال، این درصد تقریباً به نصف رسیده است و در مقابل، حدود ۵۴ درصد از آنها فرزندان را به فراگیری زبان فارسی تشویق می‌کنند؛ یعنی حدود دو نیم برابر گروه سنی ۲۰ تا ۵۰ ساله و سه برابر گروه سنی ۵۰ ساله به بالا.

جدول ۱۸: میزان تشویق فرزندان به فراگیری زبان فارسی و کردی از سوی والدین به تفکیک سن

زبان مورد تشویق سن		فارسی		کردی		مجموع	
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
کمتر از ۲۰ سال	۶۹	۵۳/۹	۵۹	۴۶/۱	۱۲۸	۱۰۰	
۲۰ تا ۵۰ سال	۲۸	۲۱/۹	۱۰۰	۷۸/۱	۱۲۸	۱۰۰	
بیشتر از ۵۰ سال	۲۳	۱۸	۱۰۵	۸۲	۱۲۸	۱۰۰	
کل جمعیت نمونه	۱۲۰	۳۱/۲۵	۲۶۴	۶۸/۷۵	۳۸۴	۱۰۰	

بررسی داده های جدول (۱۹) تفاوت نگرش‌ها را در میان سه نسل دقیق تر نشان می‌دهد. اکثر آزمودنی های زیر ۲۰ سال (۵۷/۸ درصد)، داشتن لهجه کردی «خیلی» از اعتبارشان می‌کاهد:

جدول ۱۹: نگرش آزمودنی‌ها در خصوص کم اعتباری با داشتن لهجه کردی به تفکیک سن

کم اعتباری سن		خیلی		کم		اصلاً		مجموع
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
کمتر از ۲۰ سال	۷۴	۵۷/۸	۲۹	۲۲/۷	۲۵	۱۹/۵	۱۲۸	۱۰۰
۲۰ تا ۵۰ سال	۲۲	۱۷/۲	۴۸	۳۷/۵	۵۸	۴۵/۳	۱۲۸	۱۰۰
بیشتر از ۵۰ سال	۱۸	۱۴/۱	۵۳	۴۱/۴	۵۷	۴۴/۵	۱۲۸	۱۰۰
کل جمعیت نمونه	۱۱۴	۲۹/۶۹	۱۳۰	۳۳/۸۵	۱۴۰	۳۶/۴۶	۳۸۴	۱۰۰

در ادامه، دیدگاه گویشوران نسبت به میزان رو به زوال بودن زبان کردی در شهر کرمانشاه بررسی شد (جدول ۲۰):

جدول ۲۰: نگرش مخاطبان نسبت به میزان رو به زوال بودن زبان کردی در شهر کرمانشاه به تفکیک سن

میزان رو به زوال سن		خیلی		کم		اصلاً		مجموع
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
کمتر از ۲۰ سال	۸۹	۶۹/۵	۳۸	۲۹/۷	۱	۰/۸۰	۱۲۸	۱۰۰
۲۰ تا ۵۰ سال	۶۱	۴۷/۷	۵۳	۴۱/۴	۱۴	۱۰/۹	۱۲۸	۱۰۰
بالای ۵۰ سال	۳۵	۲۷/۳۴	۳۵	۲۷/۳۴	۵۸	۴۵/۳	۱۲۸	۱۰۰
کل جمعیت نمونه	۱۸۵	۴۸/۱۸	۱۲۶	۳۳/۸۱	۷۳	۱۹/۰۱	۳۸۴	۱۰۰

بیش از ۴۵ درصد گروه سنی بالای ۵۰ ساله، باورداشتند که این زبان «اصلاً» دچار زوال نمی‌شود در حالی که تنها حدود ۱۱ درصد از دو گروه سنی جوان تر این گونه فکر می‌کنند و پذیرفته‌اند که کردی جنوبی (گویش کرمانشانی) در شهر کرمانشاه بقاء نخواهد یافت و اختلاف نگرش آنها تنها در میزان «خیلی» یا «کم» بودن این رخداد در آینده است.

اختلاف نگرشی افراد جوان با نسل مسن تر در مورد داشتن یک شبکه مستقل رادیویی یا تلویزیونی در کرمانشاه که فقط به زبان کردی برنامه‌های خود را پخش کند، از زاویه ای متفاوت قابل بررسی و تحلیل است (جدول ۲۱).

جدول ۲۱: میزان ضرورت داشتن شبکه رادیویی/ تلویزیونی به زبان کردی به تفکیک سن

سن	میزان ضرورت		خیلی		کم		اصلاً		مجموع	
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
کمتر از ۲۰ سال	۹۶	۷۵	۲۵	۱۹/۵	۷	۵/۵	۱۲۸	۱۰۰	۱۰۰	۱۲۸
۲۰ تا ۵۰ سال	۹۸	۷۶/۶	۲۴	۱۸/۸	۶	۴/۷	۱۲۸	۱۰۰	۱۰۰	۱۲۸
بیشتر از ۵۰ سال	۸۱	۶۳/۳	۴۷	۳۶/۷	۰	۰	۱۲۸	۱۰۰	۱۰۰	۱۲۸
کل جمعیت نمونه	۲۷۵	۷۱/۶۲	۹۶	۲۵	۱۳	۳/۳۹	۳۸۴	۱۰۰	۱۰۰	۳۸۴

جالب به نظر می‌رسد که میزان «خیلی» ضروری دانستن این موضوع در گروه سنی ۵۰ ساله به بالادر مقایسه با دو گروه سنی جوان تر، کمتر و حتی از میانگین جمعیت نمونه (۷۱/۶۲ درصد) نیز کمتر است. به باور نگارنده، علت این امر آن است که آزمودنی‌های مسن نسبت به فعالیت گویشوران غیر مسلط به زبان کردی در شبکه زاکرس رضایت کافی ندارند چون هنگام پرکردن پرسشنامه یادآوری می‌کردند که مجریان برنامه از واژه‌های فارسی به مراتب بیشتر از کردی استفاده می‌کنند. نگران کننده تر اینکه، غالباً پخش برنامه به زبان کردی در قالب طنز صورت می‌گیرد و نه در برنامه‌های علمی، ورزشی و... چنین وضعیتی باعث آزردن آنان شده بود و آن را به نوعی تحقیر گویشوران کردی کرمانشانی می‌دانستند و اظهار می‌داشتند که اگر قرار است کیفیت شبکه مستقل اینگونه باشد، پس خیلی هم ضروری نیست. در مقابل، شاید برای گروه‌های سنی جوانتر، به ویژه زیر ۲۰ سال، پخش طنز به زبان کردی جالب تر باشد، غافل از اینکه تنها باعث تحقیر جایگاه کردی در میان جوانان می‌شود و به همین خاطر آنان برای زبان کردی جایگاه خوبی قائل نیستند. شاید خود جوانان هم از این پیامد غافل باشند که به لحاظ فرهنگی _ زبانی نیاز به اطلاع رسانی دارد.

۵: بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش با بهره گیری از عامل سن و نگرش زبانی آزمودنی‌ها، وضعیت کاربرد زبان کردی کرمانشانی در حوزه‌های مختلف بررسی شد و دریافتیم که کاربرد این زبان در اکثر خانواده‌های کرمانشاهی رو به کاهش است و عرصه برای زبان فارسی بیشتر مهیا می‌شود (جدول ۲). داده‌های مربوط به جدول‌های ۴، ۵ و ۶ تحلیل فوق را تأیید می‌کنند و از کاهش شدید گویشوران بومی زبان کردی در نسل زیر ۲۰ سال و غلبه زبان فارسی در حوزه خانواده حکایت دارد. **نتیجه این بخش از پژوهش با بشیرنژاد (۱۳۸۶)، اردکانی و کاظمی (۱۳۸۷)، وامایتا (۲۰۱۹)، لطفی (۲۰۲۰) همسو ولی با علایی (۱۳۸۳) و گلشاهی (۱۳۸۹) غیرهمسو می‌باشد.**

استفاده از زبان کردی در حوزه مدرسه، با در نظر گرفتن کل جمعیت نمونه، نسبتاً امیدوارکننده بود (جدول ۷) اما، با مقایسه افراد زیر ۲۰ سال (جدول ۸) و آزمودنی‌های ۲۰ تا ۵۰ ساله (جدول ۹)، تداوم این امیدواری کاملاً وارونه شد؛ یعنی، نسل کنونی در حوزه آموزشی از زبان محلی بهره‌چندانی نمی‌برند. **(همسو با بشیرنژاد (۱۳۸۶)، وامایتا (۲۰۱۹) و کوهن و راویندرانات (۲۰۱۴) و غیرهمسو با علایی (۱۳۸۳).** در حوزه اداری هر چند در کل جمعیت نمونه زبان کردی زبان غالب است (جدول ۱۰) اما، در گروه‌های سنی پایین تر شاهد غلبه زبان فارسی و کاهش کار برد زبان کردی هستیم (جدول ۱۱). **(همسو با وامایتا، ۲۰۱۹ و کوهن و راویندرانات، ۲۰۱۴).**

در حوزه کوچه و بازار هر چه به گروه‌های سنی جوان تر می‌رسیم، کاربرد زبان فارسی به مراتب از زبان کردی بیشتر می‌شود (جدول ۱۳) **(همسو با وامایتا، ۲۰۱۹).** در حوزه هنر و سرگرمی زبان کردی در زمینه‌های شعر، موسیقی و فیلم بر زبان فارسی غلبه دارد (جدول ۱۴) **(همسو با بشیر نژاد، ۱۳۸۶)** اما، در گروه‌های جوان تر علاقه به این موضوع رو به کاهش است (جدول ۱۵). مذهب هم

نمی‌تواند آخرین پایگاه برای حفظ زبان کردی در شهر کرمانشاه باشد (جدول ۱۶). (همسو با وامالیتا، ۲۰۱۹ و غیرهمسو با العبدی و دویک، ۲۰۱۴). علاوه بر این، حدود ۸۰ درصد افراد زیر ۲۰ سال خیلی یا کمی از داشتن لهجه کردی آزردہ خاطر می‌شوند (جدول ۱۹) و تکیه گاه امنی برای حفظ و انتقال این زبان نیستند (جدول های ۱۸ تا ۲۱).

در مجموع، بررسی و تحلیل داده ها در تمام حوزه های کاربردی زبان و نگرش آزمودنی ها در سه گروه سنی مورد پژوهش حاکی از آن است که کاربرد زبان کردی در حوزه خانواده در مقایسه با دو حوزه اداری و کوچه و بازار هم کمتر است (جدول ۵). بر پایه تمام شواهد ذکر شده، فرضیه اولیه ما مبنی بر این که در شهر کرمانشاه هر چه به گروه های سنی جوانتر (به ویژه زیر ۲۰ سال) می‌رسیم فرایند تغییر زبان شتاب بیشتری به خود می‌گیرد، تأیید می‌شود و چنین وضعیتی می‌تواند از نشانه‌ها و مقدمات تغییر زبان باشد. این وضعیت در زبان مازندرانی (بشیرنژاد، ۱۳۸۶)، گویش نایینی (اردکانی و کاظمی، ۱۳۸۷) مشاهده شد. اما، درخصوص زبان بلوچی در چابهار و کنارک (گلشاهی، ۱۳۸۹) فرایند حفظ زبان دیده شد.

یافته های این پژوهش برای صدا و سیمای مرکز کرمانشاه، آموزش و پرورش، میراث فرهنگی، زبان شناسان بومی و... از آمارهای عینی و واقعی به شمار خواهد رفت و بکارگیری آنها برای برنامه ریزی زبانی و تغییر یا معکوس کردن وضعیت موجود سودمند خواهد بود.

۶- پیشنهادهایی برای حفظ و تقویت زبان کردی کرمانشانی

فراگیری زبان کردی از سوی کودکان در خانواده تحت تأثیر جایگاه و کاربرد آن در بیرون از این حوزه قرار می‌گیرد و نمی‌توان تنها خانواده را در حفظ زبان موظف دانست. با این اوصاف، صدا و سیما از مهمترین رسانه های جمعی است که باید نقش خود را به درستی ایفا کند و با پخش برنامه های علمی، ورزشی، فرهنگی... و گفتگو با چهره های سرشناس ورزشی، علمی و نخبگان به زبان کردی جایگاه این زبان را ارتقاء دهد. پخش برنامه به زبان کردی در قالب طنز نه تنها کافی نیست بلکه، شاید سبب تضعیف جایگاه این زبان در میان نسل جوان شود. علاوه بر این، رسانه صدا و سیما باید از گویشوران اصیل کردی کرمانشانی بهره بگیرد تا زبان مورد استفاده آنها با زبان مردم کوچه و بازار تفاوت اساسی نداشته باشد. بررسی وضعیت کار برد زبان کردی کرمانشانی دارای عرصه های گوناگون و جالبی برای پژوهشهای بعدی است مانند:

- ۱- نقش صدا و سیمای کرمانشاه در گسترش زبان کردی در میان کودکان و نوجوانان
- ۲- بررسی کمی و کیفی برنامه های پخش شده به زبان کردی و مقایسه آن با زبان فارسی در صدا و سیمای کرمانشاه
- ۳- راهکارهای ایجاد نگرش مثبت در جوانان کرمانشاهی نسبت به کردی کرمانشانی

منابع:

بشیر نژاد، حسن (۱۳۸۶). مازندرانی: جایگاه، کاربرد و نگرش های گویشوران در استان مازندران. رساله دکتری، دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خار جی دانشگاه علامه طباطبائی.

جاویدی، شهروز (۱۳۸۲). جهانی شدن و مرگ زبان ها. تهران: مجله اطلاعات سیاسی و اقتصادی. شماره ۱۹۲-۱۹۳.

داوری اردکانی، نگار و موسی کاظمی، سید مهدی (۱۳۸۷). گویش نایینی: بقاء یا زوال؟ گویش شناسی، ۵(۱)، ۵۴-۴۲.

دبیرمقدم، محمد. (۱۳۹۵). زبان شناسی نظری: پیدایش و تکوین دستور زایشی/ویراست سوم با تجدید نظر اساسی). تهران: سمت.

دبیرمقدم، محمد. (۱۳۹۲). رده شناسی زبان های ایرانی. جلد دوم، تهران: انتشارات سمت.

زمانی رودسری، صدیقه (۱۳۸۹). بررسی جایگاه و کاربرد زبان های فارسی و گیلکی در شهرستان لاهیجان با توجه به متغیرهای سن، شغل، جنسیت، موقعیت اجتماعی و تحصیلات. پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته زبان شناسی، دانشکده ادبیات، دانشگاه پیام نور مرکز تهران.

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان کرمانشاه، معاونت آمار و اطلاعات (۱۳۹۷). نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵ شهر کرمانشاه (به تفکیک مناطق ۸ گانه شهرداری و محلات و برآورد جمعیت تا سال ۱۴۰۰). کرمانشاه: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان کرمانشاه، ۱۳۹۷.

علایی، بهلول (۱۳۸۳). مبانی اجتماعی - فرهنگی کاربرد زبان فارسی به عنوان زبان آموزش در مناطق ترک زبان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی دانشگاه علامه طباطبائی.

فراستی، شهلا، صابری، کورش و ویسی، هیوا (۱۳۹۸). فرسایش و تغییرات زبانی در کردی کلهری ایلامی های مقیم تهران. فصلنامه مطالعات زبان ها و گویش های غرب ایران، دانشگاه ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی کرمانشاه، سال هفتم، شماره ۲۵، تابستان ۹۸، صص ۹۵-۱۱۰.

گلشاهی، عباس (۱۳۸۹). بررسی جایگاه و کاربرد زبان بلوچی در شهرستان های چابهار و کنارک. پایان نامه کارشناسی ارشد، زبان شناسی همگانی، دانشگاه پیام نور مرکز تهران.

مدرس، یحیی (۱۳۹۶). درآمدی بر جامعه شناسی زبان. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

References

Al-Obaidi, T., A. & Dweik, B. (2014). *Language contact, Use and Attitude among the Chaldo-Assyrians of Baghdad, Iraq: A sociolinguistic study*. Journal of Advances in Linguistics 3(3):219-232
DOI: [10.24297/jal.v3i3.5212](https://doi.org/10.24297/jal.v3i3.5212)

Bashirnezhad. (2007). *Mazandarani: Social Status, Usage, and Speakers' Attitudes in Mazandaran*. PhD Thesis in Linguistics, Allame Tabatabaei University (In Persian).

Beck, D. & Lam, Y. (2008). *Language Loss and Linguistic Suicide: A Case Study from the Sierra Norte de Puebla, Mexico*. Toronto Working Papers in Linguistics.
DOI <https://doi.org/10.7939/R3J679027> [Accessed 10 Apr 2018].

Cohn, A. C., & Ravindranath, M. (2014). *Local languages in Indonesia: Language maintenance or language shift?* Linguistik Indonesia, 32(2), (2014). 131-148.
DOI <https://doi.org/10.26499/li.v32i2.22> [Accessed December 5, 2019]

Dabir Moghaddam, M. (2013). *The typology of the Iranian languages*. Tehran: SAMT (In Persian).

Dabir Moghaddam, M. (2014). *Theoretical linguistics*. Tehran: SAMT (In Persian).

Davari Ardakani, N. and MousaKazemi, S.M. (1387). *Naeini Dialect: Survival or Decline?*. In *Dialectology*, 5(1) p.p 42-54 (In Persian).

Farasati, Sh., Saberi, K. and weisi, H. (2018). *Erosion and Linguistic Changes in The Kalhori Kurdish of Elamites Living in Tehran*. The Journal of Western Iranian Languages and Dialects, Razi University, Faculty of Literature and Humanities, 7(25), 95-110 (2018) (In Persian). DOI: [10.22126/JLW.1970.1075](https://doi.org/10.22126/JLW.1970.1075)

- Fasold, R. (1984). *The Sociolinguistics of Society*. Oxford, UK: Basil Blackwell.
- Fishman, J.A. (1966). *Language Loyalty in the United States*. The Hague: Mouton.
- Fishman, J.A. (1991). *Reversing Language Shift: Theoretical and Empirical Assistance to Threatened Languages*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Gogonas, N. (2009). *Language shift in second generation Albanian immigrants in Greece*. Journal of Multilingual and Multicultural Development, 30 (2), 95-110. DOI:[10.1080/01434630802307908](https://doi.org/10.1080/01434630802307908) [Accessed December 18 , 2019] .
- Golshahi, A. (2010). *The Study of Status and application of Persian and Baluchi Languages in Chabahar and Konarak Cities*. M.A. Thesis in Linguistics, Payam-e- Noor University, Tehran, (2010). (In Persian).
- Javidi, Sh. (2003). *Globalisation and Language Death*. Political and Economical Information Magazine. No. 192-193, Tehran (In Persian).
- Grenoble, L. A., & Whaley, L. J. (2006). *Saving languages: An introduction to language revitalization*. New York: Cambridge University Press.
- Habtoor, H. A. (2012). *Language maintenance and language shift among second generation Tigrinya – Speaking Eritrean immigrants in Saudi-Arabia*. Theory and Practice in Language Studies, 2 (5), 945 – 955. DOI: [10.4304/tpls.2.5.945-955](https://doi.org/10.4304/tpls.2.5.945-955) [Accessed 1 • Apr 2018]
- Loutfi, A. (2020). *The Status of Mother Tongues and Language Policy in Morocco*. [The International Journal of Applied Language Studies and Culture \(IJALSC\) Vol.3, No.2, 2020](https://shs.hal.science/halshs-01623045)
<https://shs.hal.science/halshs-01623045>
- McNulty, S. J. (2019). *Linguicide or linguistic suicide? A case study of Indigenous Minority Languages in France*. School of Philosophy, Psychology and Language Sciences of The University of Edinburgh hance", University of Edinburgh DOI: [10.13140/RG.2.2.14334.13124](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.14334.13124). [Accessed 29 June 2020].
- Modarresi, Y. (2012). *An introduction to sociolinguistics (3rd ed.)*. Tehran: The Institute for Cultural Researches and Studies (In Persian).
- Namei, Sh. (2012). *Iranian in Sweden: A case Study of Language Maintenance and Shift*. Uppsala University Press.
- Piller, I. (2016). *Linguistic diversity and Justice. An Introduction to Applied Linguistics*. Oxford University Press. 1st edition, (2016).
- Sallabank, J. (2010). *Language Endangerment: Problems and Solutions*. eSharp, Special Issue: Communicating Change: Representing Self and Community in a Technological World, [Online]. 50-87. URL: <http://www.gla.ac.uk/esharp> [Accessed 29 June 2018].
- Sirkeci, I. & Z.S. & C.Y. (2016). *Language Shift among Kurds In Turkey: A special and demographic analysis*. In KURDISH STUDIES, Vol.4, N.1 pp.25-50. <https://kurdishstudies.net/menu-script/index.php/KS/article/view/117> [Accessed 20 Feb 2018].
- Tandefelt, M. M. (1992). *Some Linguistic Consequences of the Shift from Swedish to Finnish*. In: Fase, W., Jaspaert, K. & Kroon, S. (eds.), *Maintenance and Loss of Minority Languages*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co.
- The Management and Planning Organization, Kermanshah Province, Deputy of Statistics and Information. (2017). *The Population and Housing Census Results, Kermanshah* (2015). The management and Planning Organization Center in Kermanshah province (2017) (in Persian).

UNESCO Ad Hoc Expert Group on Endangered Languages [UNESCO] (2003). *Language Vitality and Endangerment*. Paris:UNESCO.Available:
[http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Language_vitality_and_endangerment _EN.pdf](http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Language_vitality_and_endangerment_EN.pdf)
 [Accessed 29 June 2018].

Wamaitha,K.,R.(2019). *Assessment of Language Shift among the youth in Nairobi County, Kenya* :Katarina University.
 URI <https://karuspace.karu.ac.ke/handle/20.500.12092/2425>. [Accessed 13 Apr 2020].

Zamani Roodsari,S.(1389). *the Study of Gilaki and Persian Languages Status and Usage in Lahijan, Based on Age,Occupation,Gender,SocialPosition and Education*. M.A. Thesis in Linguistics, Payam-e- Noor University.

<http://parsmodir.ir>